ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 106 έως 120/87 *

I — Περιστατικά και διαδικασία

1. Με τον κανονισμό 1152/78 του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1978 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021 σ. 94), περί τροποποιήσεως του κανονισμού ΕΟΚ 516/77 του Συμβουλίου, της 14ης Μαρτίου 1977 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/017 σ. 226), περί κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών, ιδρύθηκε ένα σύστημα ενισχύσεως στην παραγωγή για ορισμένα προϊόντα που έχουν ιδιαίτερη σημασία στις μεσογειακές περιοχές, μεταξύ των οποίων ο τοματοπολτός. Η ενίσχυση πρέπει να αντισταθμίζει τη διαφορά μεταξύ του επιπέδου των τιμών των κοινοτικών προϊόντων, που προσδιορίζεται λαμβάνοντας ιδίως υπόψη μια ελάχιστη τιμή καταβλητέα στους παραγωγούς τομάτας καθοριζόμενη από την Επιτροπή πριν από την έναρξη κάθε περιόδου εμπορίας, και το κόστος των μεταποιητών, και του επιπέδου των τιμών των προϊόντων των τρίτων χωρών.

2. Η πράξη προσχωρήσεως της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (ΦΕΚ 170 της 27ης Ιουλίου 1979) προβλέπει στα άρθρα 58 και 59 προοδευτική προσέγγιση των ελληνικών γεωργικών τιμών προς τις κοινές τιμές. Για τα μεταποιημένα προϊόντα με βάση τομάτες που υπάγονται στον κανονισμό 516/77, το άρθρο 59, παράγραφος 2, προβλέπει προσέγγιση σε επτά διαδοχικά στάδια. Το άρθρο 103, σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής στην Ελλάδα συστημάτων ενισχύσεων που θέσπισε ο κανονισμός 516/77, προβλέπει, στις παραγράφους 1 και 2, ότι η ελάχιστη τιμή που ισχύει στην Ελλάδα προσεγγίζει την κοινή τιμή σύμφωνα με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 59. Κατά την παράγραφο 3, το ποσό της κοινοτικής ενισχύσεως που χορηγείται στην Ελλάδα ορίζεται έτσι ώστε να αντισταθμίζει τη διαφορά μεταξύ του επιπέδου των τιμών των προϊόντων τρίτων χωρών και του επιπέδου των τιμών ελληνικών προϊόντων, που καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη την ελάχιστη τιμή και τα έξοδα μεταποιήσεως που ισχύουν στην Ελλάδα.

3. Για κάθε περίοδο εμπορίας, η Επιτροπή εξέδωσε, στο πλαίσιο της διαδικασίας της Επιτροπής Διαχειρίσεως, κανονισμό που καθορίζει, για την Ελλάδα και τα άλλα κράτη μέλη, την ελάχιστη τιμή που πρέπει να καταβληθεί στους παραγωγούς, καθώς και το ύψος της ενισχύσεως στην παραγωγή:

— περίοδος 1981/82: κανονισμός 1963/81, της 10ης Ιουλίου 1981 (ΕΕ L 192, σ. 16)·

— περίοδος 1982/83: κανονισμός 1585/82, της 21ης Ιουνίου 1982 (ΕΕ L 178, σ. 20)·

— περίοδος 1983/84: κανονισμός 1618/83, της 15ης Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 159, σ. 52)·

— περίοδοι 1984/85, 1985/86 και 1986/87: κανονισμός 1709/84, της 19ης Ιουνίου 1984 (ΕΕ L 162, σ. 8).

4. Η ενίσχυση στην παραγωγή καθορίστηκε ανά 100 χιλιόγραμμα τοματοπολτού ορισμένης περιεκτικότητας σε ξηρό υπόλειμμα και συσκευασίας σε δοχεία ορισμένου βάρους. Για να ληφθούν υπόψη οι διαφορές σε σχέση, ιδίως, με τη συμπύκνωση και τη συσκευασία, η

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

Επιτροπή εξέδωσε, για κάθε περίοδο, κανονισμό με τον οποίο καθόριζε τους εφαρμοστέους συντελεστές στο ποσό της ενισχύσεως στην παραγωγή για τοματοπολτό:

— περίοδος 1981/82: κανονισμός 1962/81, της 10ης Ιουλίου 1981 (ΕΕ L 192, σ. 13)·

— περίοδος 1982/83: κανονισμός 1602/82, της 22ας Ιουνίου 1982 (ΕΕ L 179, σ. 16)·

— περίοδος 1983/84: κανονισμός 1615/83, της 15ης Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 159, σ. 48)·

— περίοδοι 1984/85, 1985/86 και 1986/87: κανονισμός 1709/84, της 19ης Ιουνίου 1984 (ΕΕ L 162, σ. 8).

Οι κανονισμοί αυτοί καθόριζαν κάθε φορά, σε παράρτημα, συντελεστές ή ποσοστά επί τοις εκατό,που εφαρμόζονταν στο ποσό της ενισχύσεως ανάλογα με την περιεκτικότητα σε ξηρό υπόλειμμα και τις διάφορες συσκευασίες που ήταν κατώτερες από την πρότυπη συσκευασία.

5. Το Δικαστήριο, κατόπιν ασκήσεως προσφυγής ενώπιόν του από την Ελληνική Δημοκρατία, ακύρωσε με απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 1985 (Ελληνική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, 192/83, Συλλογή 1985, σ. 2802), τον κανονισμό 1615/83, καθορίζοντας τους εφαρμοστέους συντελεστές στο ποσό της ενισχύσεως στην παραγωγή για τον τοματοπολτό, « κατά το μέτρο που οι συντελεστές που καθορίζονται με τον κανονισμό αυτό έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ανισότητας μεταχειρίσεως μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας και των λοιπών κρατών μελών, ως προς την αντιστάθμιση των πρόσθετων εξόδων που οφείλονται στη χρησιμοποίηση συσκευασιών που είναι μικρότερες από τη συσκευασία που λαμβάνεται ως πρότυπη από το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμό 1618/83 της Επιτροπής, της 15ης Ιουνίου 1983, περί καθορισμού, της ελαχίστης τιμής που πρέπει να πληρώνεται στους παραγωγούς, καθώς και του ποσού ενισχύσεως στην παραγωγή για ορισμένα μεταποιημένα προϊόντα με βάση τα οπωροκηπευτικά, για την περίοδο εμπορίας 1983/84 ».

Με την τελευταία σκέψη της αποφάσεως το Δικαστήριο έκρινε ότι εναπόκειται στην Επιτροπή, δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης ΕΟΚ, « να καθορίσει για την Ελλάδα νέους συντελεστές ή οποιοδήποτε άλλο σύστημα αντισταθμίσεως, λαμβάνοντας υπόψη τη διαφοροποίηση του καθεστώτος ενισχύσεως μεταξύ της Ελλάδας και των λοιπών κρατών μελών ».

6. Η αγωγή αποζημιώσεως που άσκησαν βάσει των άρθρων 178 και 215, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης ΕΟΚ, οι αναφερόμενες στα σημεία 1 και 2, 4 έως 13 και 15 οι ενάγουσες της κύριας δίκης απορρίφθηκε με απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Σεπτεμβρίου 1985 (Αστερίς και λοιποί κατά Επιτροπής, 194 έως 206/83, Συλλογή 1985, σ. 2821), με το αιτιολογικό ότι ο παράνομος χαρακτήρας του συστήματος των συντελεστών, ο οποίος αναγνωρίστηκε με την απόφαση που εκδόθηκε στην υπόθεση 192/83, « δεν μπορεί ωστόσο να θεωρηθεί ότι συνιστά κατάφωρη παραβίαση υπέρτερου κανόνα δικαίου ή πρόδηλη και βαρεία υπέρβαση, εκ μέρους της Επιτροπής, των ορίων της εξουσίας της » που να μπορεί να συνεπάγεται ευθύνη της Κοινότητας.

7. Ενόψει του ότι στην υπόθεση 192/83 το Δικαστήριο ακύρωσε τον κανονισμό 1615/83, καθόσον οι συντελεστές που είχαν καθοριστεί με τον κανονισμό αυτό είχαν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ανισότητας μεταχειρίσεως μεταξύ της Ελλάδας και των άλλων κρατών μελών, όσον αφορά την αντιστάθμιση των πρόσθετων εξόδων που οφείλονται στη χρησιμοποίηση συσκευασιών μικρότερων από τις πρότυπες συσκευασίες, η Επιτροπή εξέδωσε τον κανονισμό 381/86, της 20ής Φεβρουαρίου 1986, σχετικά με πρόσθετη πληρωμή ενίσχυσης

στην παραγωγή για ορισμένα μεγέθη συσκευασιών τοματοπολτού που είχαν παραχθεί από ελληνικές τομάτες κατά την περίοδο εμπορίας 1983/84 (ΕΕ L 44, σ. 10). Οι κανονισμοί που καθορίζουν τους συντελεστές για τις προηγούμενες και μεταγενέστερες εμπορικές περιόδους δεν τροποποιήθηκαν.

8. Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη γραμματεία του Δικαστηρίου αντιστοίχως στις 14 Απριλίου 1986 (υπόθεση 97/86) και 29 Ιουλίου 1986 (υπόθεση 193/86), οι ενάγουσες εταιρίες της κύριας δίκης άσκησαν προσφυγή ζητώντας την ακύρωση του κανονισμού 381/86 και της αρνήσεως της Επιτροπής να συμμορφωθεί, ως προς όλες τις οικείες εμπορικές περιόδους, με τις αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 1985.

9. Παράλληλα, οι εν λόγω εταιρίες άσκησαν αγωγή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, ζητώντας να αναγνωριστεί ότι το ελληνικό δημόσιο οφείλει ορισμένα ποσά που αντιστοιχούν, για τις περιόδους εμπορίας 1981/82, 1982/83 και 1983/84, προς τη διαφορά μεταξύ της ενισχύσεως που πράγματι καταβλήθηκε κατ' εφαρμογή των συντελεστών που καθορίζονται στους κανονισμούς της Επιτροπής και της ενισχύσεως την οποία θα δικαιούνταν αν δεν υπήρχε η παρανομία που αναγνωρίστηκε με την προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Σεπτεμβρίου 1985.

10. Θεωρώντας ότι η διαφορά θέτει ζήτημα ερμηνείας ορισμένων κανόνων του κοινοτικού δικαίου, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, με αποφάσεις της 31ης Οκτωβρίου 1986, αποφάσισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, να αναστείλει τη διαδικασία, μέχρις ότου το Δικαστήριο αποφανθεί επί των ακολούθων προδικαστικών ερωτημάτων:

« 1) Εάν υφίσταται αρμοδιότητα των Εθνικών Δικαστηρίων μιας χώρας-μέλους, των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προς επίλυση διαφορών οι οποίες έχουν ως αντικείμενο τη διάγνωση αξιώσεων ιδιωτών κατά των αρμοδίων εθνικών αρχών προς καταβολή οφειλομένων υπό των τελευταίων προς εκείνους διαφορών ενισχύσεως γεννηθεισών εκ πλημμελούς εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου και δυναμένων να αναζητηθούν εκ μέρους των εθνικών αρχών από τα αρμόδια κοινοτικά όργανα ιδίως στα πλαίσια της λειτουργίας του κανονισμού 729/1970 του Συμβουλίου περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής;

και σε περίπτωση καταφατικής απάντησης:

2) Εάν η εκ μέρους του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απόρριψη αγωγής της και κατά την παρούσα δίκη εναγούσης, στρεφομένης όμως τότε κατά της Επιτροπής, δι' όσους λόγους αναφέρονται στην επί των συνεκδικασθεισών υποθέσεων 194 έως 206/1983 εκδοθείσα κατά την 19η Σεπτεμβρίου 1985 απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, παρεμποδίζει την έγερση αγωγής της αυτής εναγούσης στρεφομένης όμως κατά του ελληνικού δημοσίου και αιτουμένης αποκατάσταση των απολεσθεισών ωφελειών της, τις οποίες θα ελάμβανε από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές, αν οι τελευταίες αυτές, στα πλαίσια του κανονισμού 729/1970 του Συμβουλίου είχαν ζητήσει τούτο από το ΕΓΤΠΕ (FEOGA);

και σε περίπτωση αρνητικής απάντησης:

3) Εάν προς καταβολή εκ μέρους των εθνικών αρχών αποζημιώσεων σε ιδιώτες-κυρίους μεταποιητικών βιομηχανιών και επιδοτού-

μενους κατά τους όρους των κανονισμών 729/1970 και 516/1977 του Συμβουλίου, εφ' όσον έχουν χαρακτήρα αντισταθμιστικό-επανορθωτικό, τεχνικού σφάλματος, των αρμοδίων κοινοτικών οργάνων,

α) αρκεί απλή ενημέρωση-πληροφόρηση των αρμοδίων κοινοτικών οργάνων εκ μέρους των εθνικών αρχών, διά να είναι έγκυρος από πλευράς κοινοτικού δικαίου (άρθρο 92 Συνθήκη ΕΟΚ),

β) ή πρέπει να τύχουν της προηγουμένης έγκρισης των κοινοτικών οργάνων σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 93 Συνθήκη ΕΟΚ, όπως αυτές ερμηνεύονται και λειτουργούν στα πλαίσια των διαληφθέντων κανονισμών 729/70 και 516/77 του Συμβουλίου;

γ) Εάν η προς αποζημίωση αξίωση της ενάγουσας, στην έκταση που αναφέρεται στην περίοδο εμπορίας 1983/84, είναι αντίθετη προς τον κανονισμό 381/1986 της Επιτροπής; »

11. Οι αποφάσεις του Πολυμελούς Πρωτοδικείου πρωτοκολλήθηκαν στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 7 Απριλίου 1987.

12. Με Διάταξη της 17ης Ιουνίου 1987, αποφασίστηκε η συνεκδίκαση των υποθέσεων προς διευκόλυνση της προφορικής διαδικασίας και έκδοση κοινής αποφάσεως.

13. Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις, στις 23 Ιουλίου 1987, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο Δημήτριο Γκουλούση, και στις 4 Αυγούστου 1987 οι ενάγουσες εταιρίες της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενες από τους Χρήστο Αρβανίτη, Νικόλαο Τσιώκα και Γιάννη Σταμούλη, δικηγόρους Αθηνών.

14. Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, αποφάσισε να προχωρήσει στη προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

15. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 95, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού διαδικασίας, το Δικαστήριο ανέθεσε με απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1988 την εκδίκαση της υποθέσεως στο πέμπτο τμήμα.

II — Γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου

1. α) *Οι ενάγουσες εταιρίες της κύριας δίκης* αναφέρουν ότι ζητούν από το ελληνικό δημόσιο να τους καταβάλει τη διαφορά μεταξύ των ενισχύσεων που καταβλήθηκαν και των ενισχύσεων που οφείλονται κατ' εφαρμογή της αποφάσεως του Δικαστηρίου, της 19ης Σεπτεμβρίου 1985 (προαναφερθείσα), για τις ποσότητες τοματοπολτού που παρήχθησαν κατά τις περιόδους 1981/82, 1982/83 και 1983/84. Τα αιτήματα αυτά δεν αφορούν την επιδίκαση αποζημιώσεως κατ' εφαρμογή του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Ελληνικού Αστικού Κώδικα, όπως φαίνεται να θεωρεί το παραπέμπον δικαστήριο, αλλά έχουν ως αντικείμενο την καταβολή των ενισχύσεων τις οποίες οφείλει το ελληνικό δημόσιο ex lege στις επιχειρήσεις. Δυνάμει της κοινοτικής κανονιστικής ρυθμίσεως, κάθε κράτος μέλος έχει την υποχρέωση να καταβάλλει στις επιχειρήσεις μεταποιήσεως καθορισμένη επιδότηση, προοριζόμενη να αντισταθμίσει τη διαφορά μεταξύ του κόστους των προϊόντων κοινοτικής καταγωγής και των τιμών στις οποίες προσφέρονται τα προϊόντα αυτά στην αγορά των τρίτων χωρών. Το κράτος μέλος μπορεί στη

συνέχεια να ζητήσει αυτή την ενίσχυση από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ). Η ενίσχυση πρέπει να καθορίζεται κατά τρόπο που να μη συνιστά παραβίαση της αρχής της ισότητας μεταχειρίσεως του άρθρου 40, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ, αλλά και καθιερώνεται επίσης με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του Ελληνικού Συντάγματος. Με τις αποφάσεις του της 19ης Σεπτεμβρίου 1985 το Δικαστήριο αναγνώρισε την ύπαρξη ανισότητας μεταχειρίσεως των ελλήνων παραγωγών έναντι των παραγωγών των άλλων κρατών μελών συνεπεία τεχνικού σφάλματος που διέπραξε η Επιτροπή κατά τον καθορισμό των συντελεστών. Το ελληνικό δικαστήριο είναι αρμόδιο να επιδικάσει στις ενάγουσες επιχειρήσεις την επίδικη οικονομική ενίσχυση. Το προδικαστικό ερώτημα σχετικά με την αρμοδιότητα του παραπέμποντος δικαστηρίου είναι άσχετο και περιττό, δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να ερμηνεύσει εθνικές νομοθετικές διατάξεις ούτε να αποφανθεί ως προς την έκταση των αρμοδιοτήτων και το περιεχόμενο της δικαιοδοσίας των εθνικών δικαστηρίων.

Επομένως, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

«Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν είναι αρμόδιο, κατά την εκδίκαση αιτήσεως εθνικού δικαστηρίου για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, ούτε εθνικές νομοθετικές διατάξεις να ερμηνεύσει, ούτε για την έκταση της αρμοδιότητος και το περιεχόμενο της δικαιοδοσίας των εθνικών δικαστηρίων να αποφανθεί, πράγμα για το οποίο αποκλειστικά αρμόδιο να κρίνει είναι μόνο το ίδιο το εθνικό δικαστήριο στο οποίο εκκρεμεί η ένδικη διαφορά.»

β) Από τις αποφάσεις του Δικαστηρίου, της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, συνάγεται ότι οι ενισχύσεις που πράγματι χορηγήθηκαν στις ελληνικές επιχειρήσεις, κατ' εφαρμογή των επίδικων κοινοτικών κανονισμών, αντιβαίνουν προς την αρχή της ισότητας μεταχειρίσεως. Ο απαλλαγμένος από τεχνικό σφάλμα υπολογισμός της ενισχύσεως στον οποίο προέβη η Επιτροπή και η καταβολή της προκύπτουσας διαφοράς δεν έχει καμιά σχέση με την αγωγή του άρθρου 215 της Συνθήκης ΕΟΚ περί εξωσυμβατικής ευθύνης ούτε με τις εθνικές κρατικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στα άρθρα 92 έως 94 της Συνθήκης ΕΟΚ. Το γεγονός ότι ο κανονισμός 516/77 προβλέπει στην αιτιολογία του ότι οι πραγματοποιούμενες δαπάνες από τα κράτη μέλη βαρύνουν την Κοινότητα σύμφωνα με τον κανονισμό 729/70 του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 1970, περί χρηματοδοτήσεως της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/005 σ. 93), αποδεικνύει ότι η αναφορά στα άρθρα 92 και 93 είναι εν προκειμένω άσχετη. Επομένως, τα ερωτήματα του παραπέμποντος δικαστηρίου που αφορούν τα άρθρα 215 και 92 έως 94 της Συνθήκης ΕΟΚ είναι εσφαλμένα, περιττά και μη αναγκαία.

Επομένως, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

«Η ένδικη προστασία που παρέχεται βάσει του άρθρου 215, δεύτερη παράγραφος, της Συνθήκης ΕΟΚ σε ιδιώτες κατά παρανόμων κανονιστικών πράξεων των οργάνων της Κοινότητας, (αγωγή με αξίωση αποζημιωτικού χαρακτήρα) είναι αυτοτελής και ανεξάρτητη από αυτή που τους παρέχεται στα πλαίσια των δικονομικών συστημάτων των κρατών μελών κατά των οργάνων των τελευταίων, ιδίως όταν αυτά, εφαρμόζοντας εσφαλμένα τις κοινοτικές διατάξεις που ισχύουν άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη, τους εξαιρούν από χρηματικές παροχές που προβλέπονται από τις διατάξεις αυτές ή τις καταβάλλουν ελαττωμένες, κατά παράβαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, που έχει παράλληλα διαπιστωθεί και από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, και μάλιστα όταν τις παροχές αυτές δύνανται στη συνέχεια να τις αναζητήσουν από το FEOGA στα πλαίσια του κανονισμού 729/70 του Συμβουλίου ΕΟΚ.»

γ) Ο κανονισμός 381/86, που εκδόθηκε κατόπιν των αποφάσεων της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, καθόρισε το ποσό της διαφοράς των ενισχύσεων που προέκυψε από το τεχνικό σφάλμα που ενυπήρχε στον κανονισμό 1615/83. Το εθνικό δικαστήριο έπρεπε να εξετάσει αποκλειστικά αν η διαφορά των ενισχύσεων υπολογίστηκε σωστά στις αγωγές ενόψει της ανάγκης αντισταθμίσεως του υψηλότερου κόστους μεταποιήσεως και αν είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του κανονισμού 381/86 που εκδόθηκε για την περίοδο 1983/84.

Επομένως, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

« Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στα πλαίσια της διαδικασίας του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δεν μπορεί να αποφανθεί επί της ουσίας σε διαφορά που εκκρεμεί σε εθνικό Δικαστήριο, προβαίνοντας σε έλεγχο οικονομικών στοιχείων, ιδίως μάλιστα όταν με προηγούμενη απόφασή του, στα πλαίσια άλλης διαδικασίας, έχει προσδιορίσει με σαφήνεια τα κριτήρια για τον καθορισμό του ύψους της εκκρεμούσας στο εθνικό δικαστήριο επίδικης διαφοράς ενισχύσεων. »

2. α) Κατά την *Επιτροπή*, η εξέταση του πρώτου ερωτήματος εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου. Πράγματι, η αρμοδιότητα του εθνικού δικαστηρίου να αποφανθεί επί συγκεκριμένης υποθέσεως, ακόμη και αν σ' αυτή την υπόθεση ο εθνικός δικαστής καλείται να εφαρμόσει το κοινοτικό δίκαιο, πρέπει να ερευνάται βάσει του εθνικού δικαίου.

Στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί απάντηση ότι:

« Η κρίση περί της αρμοδιότητος ή μη του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών στις υποθέσεις περί των οποίων οι υπ. αριθ. 7085 — 7099/86 προδικαστικές αποφάσεις του εν λόγω δικαστηρίου εκφεύγει της αρμοδιότητος του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. »

β) Το δεύτερο ερώτημα αφορά το παραδεκτό της αγωγής που άσκησαν οι ενάγουσες της κύριας δίκης και το κατά πόσο αποτελεί δεδικασμένο η απόφαση του Δικαστηρίου, της 19ης Σεπτεμβρίου 1985, που εκδόθηκε στις υποθέσεις 194 έως 206/83. Η απόφαση αυτή αποτελεί δεδικασμένο μεταξύ της Επιτροπής και των εταιριών, οι οποίες δεν μπορούν πλέον να απευθυνθούν εκ νέου στο Δικαστήριο και να αξιώσουν από την Επιτροπή τα σχετικά ποσά. Το ζήτημα αν οι αγωγές των ελληνικών εταιριών που ασκήθηκαν ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου είναι νόμω βάσιμες ανάγεται στην ευθύνη από φερόμενη αδικοπραξία κράτους μέλους και εκφεύγει της αρμοδιότητας rationae personae του Δικαστηρίου. Το ζήτημα αυτό πρέπει να επιλυθεί βάσει του Ελληνικού Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εξυπακουομένου πάντως ότι οι αποφάσεις του Δικαστηρίου δεν είναι δυνατό να εξομοιωθούν με αλλοδαπές αποφάσεις υπό την έννοια του ελληνικού δικαίου.

Στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

« Το θέμα εάν η εκ μέρους του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απόρριψη, με την απόφασή του της 19.9.1985, των αγωγών που άσκησαν η εταιρία Αστερίς και άλλες δώδεκα εταιρίες ελληνικού δικαίου (υποθέσεις 194-206/83) κατά της Επιτροπής εμποδίζει την έγερση ενώπιον του ελληνικού δικαστηρίου αγωγών των αυτών εναγουσών κατά του ελληνικού δημοσίου, με τις οποίες ζητείται η αποκατάσταση των απολεσθεισών ωφελειών τους, τις οποίες θα ελάμβαναν από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές, αν οι τελευταίες αυτές, στα

πλαίσια του κανονισμού 729/70 του Συμβουλίου, είχαν ζητήσει τούτο από το ΕΓΤΠΕ (FEOGA),δεν ανάγεται σε θέμα ερμηνείας του κοινοτικού δικαίου.
Επικουρικά:
Το Πολυμελές Πρωτοδικείον Αθηνών οφείλει, κατά την εξέταση του βασίμου των αγωγών, περί των οποίων οι υπ' αριθ. 7085-7099/86 προδικαστικές αποφάσεις του, να λάβει υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 19.9.1985 (υποθέσεις 194-206/83). »

γ) Τα περιστατικά που εκτίθενται στις αποφάσεις περί παραπομπής δεν επιτρέπουν να χαρακτηριστούν τα ποσά που ζητούνται από το ελληνικό δημόσιο ως « ενισχύσεις ». Πράγματι, το άρθρο 92 αναφέρεται σε ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό με την ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων. Αν το παραπέμπον δικαστήριο δεχθεί τις αγωγές ως βάσιμες, τα καταβλητέα ποσά δεν θα συνιστούν ενίσχυση που χορηγείται από το ελληνικό δημόσιο, αλλά εκπλήρωση υποχρεώσεως σε εκτέλεση δικαστικής αποφάσεως. Επομένως, τα δύο πρώτα σκέλη του τρίτου ερωτήματος καθίστανται άνευ αντικειμένου.

Στο τρίτο ερώτημα, πρώτο και δεύτερο σκέλος, πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

« Η καταβολή, κατόπιν προδικαστικής αποφάσεως, εκ μέρους των εθνικών αρχών αποζημιώσεως σε ιδιώτες-κυρίους μεταποιητικών βιομηχανιών τοματοπολτού επιδοτούμενους κατά τους όρους των κανονισμών 729/1970 και 516/1977 του Συμβουλίου, εφ' όσον έχουν χαρακτήρα αντισταθμιστικό-επανορθωτικό τεχνικού σφάλματος των αρμοδίων κοινοτικών οργάνων, δεν εμπίπτει στα άρθρα 92 και 93 της Συνθήκης ΕΟΚ. »
Όσον αφορά την αντίθεση των αγωγών που ασκήθηκαν προς τον κανονισμό 381/86, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι ο κανονισμός αυτός αποτελεί το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως (συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 97, 99, 193 και 215/86). Τα ίδια ποσά δεν μπορούν να καταβληθούν δύο φορές στις ενάγουσες εταιρίες της κύριας δίκης, δηλαδή το μεν βάσει του κοινοτικού δικαίου, το δε βάσει του ελληνικού δικαίου.
Στο τρίτο ερώτημα, τρίτο σκέλος, πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:
« Ενόψει του κανονισμού 381/86 της Επιτροπής, η ικανοποίηση των προς αποζημίωση αξιώσεων των ανωτέρων εταιριών έναντι του Ελληνικού Δημοσίου για την περίοδο εμπορίας 1983/84 δεν επιτρέπεται να οδηγήσει σε αδικαιολόγητο πλουτισμό τους. »

F. A. Schockweiler
εισηγητής δικαστής